

Finansdepartementet

Yttrande över betänkande Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:47) och En lärande tillsyn (SOU 2018:48)

Bakgrund

Malmö universitet har beretts möjlighet att yttra sig över tillitsdelegationens huvudbetänkande Med tillit växer handlingsutrymmet –tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn (SOU 2018:47) samt i delbetänkandet En lärande tillsyn –Statlig granskning som bedrar till verksamhetsutveckling i vård, skola och omsorg (SOU 2018:48).

Sammanfattning

Malmö universitet ställer sig positiva till rubricerade betänkanden samt de föreslagna ändringarna i patientsäkerhetslagen (2010:659) 7 kap. 3§ respektive skollagen (2010:800) 26 kap. 27§ och lämnar yttrande i bilaga 1.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor efter föredragning av kvalitetskoordinator Susanne Folestam, Universitetskansliet. I beredningen av yttrandet har prefekt Carin Alm-Roijer, Institutionen för vårdvetenskap, prefekt Zoltan Blum, Institutionen för biomedicinsk vetenskap, dekan Gunilla Klingberg, Odontologiska fakulteten, prefekt Mozhgan Zachrisson, Institutionen för kultur-språk-medier samt prefekt Irene Andersson, Institutionen för Samhälle, kultur och identitet medverkat.

Kerstin Tham
Rektor

Susanne Folestam
Universitetskansliet

Yttrande över betänkande Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:4 7) och En lärande tillsyn (SOU 2018:48)

I Tillitsdelegationens huvudbetänkande Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn (SOU 2018:47) samt i delbetänkandet En lärande tillsyn – Statlig granskning som bidrar till verksamhetsutveckling i vård, skola och omsorg (SOU 2018:48) har en avgränsning gjorts till välfärdstjänster inom hälso- och sjukvård, skola och omsorg. I strävan efter att förankra betänkandena i verksamheten och kunna bidra med adekvata synpunkter har Malmö universitets fakulteter Hälsa och samhälle, Lärande och samhälle samt Odontologiska fakulteten haft möjlighet att inkomma med synpunkter, som här utgör grund till Malmö universitets yttrande.

Skola

Till stor del behandlar utredningarna kommun och landsting, där skola inte är särskilt synligt. Tydligast är förslaget om förändring i skollagen rörande om Skolinspektionen ska och i vissa fall får utdöma vite. Malmö universitet hyser tillit till att Skolinspektionen kan inta en mer tillitsfull inställning rörande styrning och tillsyn.

Att medborgarperspektivet ska tas in i tillsynen i större utsträckning är positivt, i skolans fall rör det elevens perspektiv. I det sistnämnda görs redan en del, men kan utvecklas ytterligare. Detta hänger samman med förslaget om en mer situations- och kontextbaserad tillsyn. Det ses som självklart att verksamheten inte enbart ska passa in i givna ramar och mallar utan att den tillsyn som utövas också ska ha kontextkompetens. Ett samspel mellan dessa olika kompetenser, mellan granskare och granskad, ger troligen en mer lärande tillsyn, för båda parter.

Hälso- och sjukvård och omsorg

Utifrån den beskrivning som Tillitsdelegationen gör angående omfattning av insamlat underlag från forskare, medarbetare, chefer, politiker och medborgare samt använd metod finner Malmö universitet att de i betänkandet identifierade problem som skapar hinder i mötet mellan medarbetare och medborgare (bristande medborgarfokus, frånvaro av helhetsperspektiv, detaljstyrning och administrativa tidstjuvar, frånvarande ledarskap och bristande stöd till medarbetare, bristandet kompetensförsörjning och kunskapsutveckling samt bristande öppenhet) är i hög grad relevanta.

Malmö universitet delar betänkandets syn rörande att en grundläggande utgångspunkt är starkare inslag av tillitsbaserad styrning och ledning som därmed kan utgöra en viktig delösning på olika problem och hinder som idag begränsar medarbetarnas handlingsutrymme inom verksamhetsutveckling. Detta kan också påverka kvaliteten i välfärdstjänster inom vård och omsorg i positiv riktning. De vägledande principerna som nämns i betänkandet kan utgöra grund och hjälp för att lösa de problem som uppstår i möten mellan medarbetare och medborgare inom vård och omsorg.

Detta omfattar framförallt principerna att arbeta utifrån kärnkompetenserna personcentrerad vård och att arbeta i team, där alla tar ett gemensamt aktivt ansvar för helheten, men även ett ökat delegerat handlingsutrymme och medbestämmande. Det behövs då en tydlighet avseende vem som har mandat att göra vad. Arbetsgivare behöver här skapa förutsättningar för medarbetare att klara sitt uppdrag genom att erbjuda organiserat mentorskap i verksamheten av seniora medarbetare, skapa förutsättningar för ett kollegialt lärande samt skapa förutsättningar för ett livslångt lärande. Detta i syfte att medarbetare ska tillägna sig en kontinuerlig ökad kompetens inom sitt verksamhetsområde under hela sitt arbetsliv. Denna kunskapsutveckling hos medarbetare bör premieras. Malmö universitet föreslår att medel för deras kompetensutveckling avsätts och en ökad samverkan med universitet/högskolor inleds i syfte att uppnå ett livslångt lärande hos medarbetare inom vård och omsorg. Därigenom läggs även en grund till en högre kvalitet för studenter som genomför sin kliniska utbildning inom vård och omsorg.

Vård och omsorg behöver även, tillsammans med universitet/högskolor, genomföra verksamhetsnära forskning (klinisk forskning) i större utsträckning i syfte att utveckla evidensbaserad vård och omsorg. Detta utifrån forskningsfrågor som behöver beforskas relaterat till verksamheternas behov. Regeringen föreslås därmed avsätta och rikta mer medel till verksamhetsnära forskning inom hälso-och sjukvård samt omsorg.

Professionella medarbetare inom vård och omsorg behöver även verksamhetsnära och kvalificerat administrativt stöd samt ett ledarskap nära verksamheten, där en värdegrund ska byggas upp gällande tillit, öppenhet och ett respektfullt kritiskt förhållningssätt.

Malmö universitet har en samsyn med betänkandet avseende Inspektionen för vård och omsorgs tillsyn av vård och omsorg där tillsynen skulle kunna bidra till utveckling i högre grad och förändring i vissa avseende utan att den kontrollerande funktionen försämras.

Tandvård

I Tillitsdelegationens huvudbetänkande (SOU 2018:47) framgår att tandvård har utelämnats i betänkandet. Tandvård berörs inte heller i delbetänkandet (SOU 2018:48). Samtidigt föreslår Tillitsdelegationen förändringar patientsäkerhetslagen, som i sin tur omfattar tandvården. Malmö universitet ställer sig ändå positiva till ändring av lagförslaget då föreslagen ändring i patientsäkerhetslagen inte innebär någon försämring ur patientsäkerhetssynpunkt.